

POLITIET

Politidirektoratet
Pb 8051, Dep
0031 OSLO

Deres referanse
13/2185

Vår referanse
2013/00187-2 008

Dato
9.9.2013

HØRINGSUTTALELSE - POLITIANALYSEN

Innledning

Utrykningspolitiet (UP) viser til NOU 2013:9 "Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer" (Politianalysen) og støtter utvalgets sammenfatning og konklusjoner. Vi er enig i målsetningen om ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer – og vi støtter hovedanbefalingene om økt vekt på kjerneoppgavene, ny struktur og organisering, forbedret styring og ledelse samt bedre kvalitet og prestasjoner.

For å sikre en strategisk styring og effektiv fremdrift i endringene i politidistriktsstrukturen og politiets øvrige endringsprosjekter, anbefaler vi at Politidirektøren gis nødvendige fullmakter og rammebetingelser til å gjennomføre endringsarbeidet. Det er videre helt nødvendig at politimesteren får nødvendige fullmakter til å organisere eget politidistrikt bl.a. med en betydelig reduksjon av antallet driftsenheter og tjenestesteder.

Vi er videre enig i utvalgets forslag om å etablere et tydelig kriteriesett for hva som er et særorgan, og hva som er en administrativ støttefunksjon, samt å forbedre og utvikle styringsrelasjonen mellom Politidirektoratet og særorganene som ikke fungerer tilfredsstillende i dag.

Politiets trafikksikkerhetsarbeid

UP støtter analysens observasjoner og anbefaling hva gjelder behovet for å redusere antallet politidistrikt i betydelig grad, noe som også vil forenkle og effektivisere den årlige innbeordringsprosessen mellom politidistriktene og UP. Uavhengig av antall politidistrikt vil UP fleksibelt organisere seg på en måte som vil ivareta ny politidistriktsstrukturens behov for bistand innenfor politiets trafikkjeneste og kriminalitetsbekjempelse på vei, samt være en fleksibel beredskapsressurs.

Vår overordnede tilnærming til politianalysen og utvalgets anbefalinger er hva en strukturendring vil kunne innebære i forhold til de ansvarsområdene og fagfeltene som i dag tilligger UP, innenfor trafikksikkerhetsarbeid, kriminalitetsbekjempelse og bistand og beredskap.

Utrykningspolitiet

Utrykningspolitiet, besøk: Fredriksvern verft, Helgeroa,
STAVERN
Post: Postboks 100, N-3291 STAVERN
Tlf: 33 13 44 00 Faks: 33 13 44 35
E-post: post.up@politiet.no

Org. nr.: 974 760 894
Bankgiro: 7694.05.08351

Trafikksikkerhetsarbeidet

Dersom reduksjonen i antall politidistrikt blir vesentlig og det etableres store og robuste politidistrikt, vil det selvsagt være mulig å etablere dedikerte trafikkenheter i hvert enkelt politidistrikt. For å opprettholde, og aller helst styrke polititjenesten på vei (trafikksikkerhetsinnsats/kriminalitetsbekjempelse/tilgjengelig beredskap), forutsettes vi at tilstedeværelsen av politiinnsatsen opprettholdes på hovedveinettet i hele landet som i dag. Dessuten må nasjonale oppgaver som metodeutvikling, kunnskapsproduksjon og opplæring ivaretas i den enkelte politidistrikt eller i Politidirektoratet.

Vår bekymring ligger i at politidistriktene også i fremtiden i betydelig grad vil være hendelsesstyrt, noe som erfaringsmessig medfører at tjeneste innen sjø og trafikk blir nedprioritert, når den må "konkurrere" med andre viktige og hendelsesstyrte oppgaver. En prioritering som i særlig grad vil ramme trafikksikkerhetsinnsatsen, som på sikt vil øke risiko for en økning i alvorlige ulykker med antall drepte og hardt skadde.

I følge politianalysen har det over lang tid foregått en sentralisering av befolkningen. En stadig større del av befolkningen bosetter seg og arbeider i byer eller større byregioner. Denne urbaniseringen er et utviklingstrekk som forventes å fortsette. Konsekvensene av dette er at politiet, på grunn av ønske/behov for å være tilstede når og der publikum etterspør politiets tjenester, sentraliseres mot byer og tettsteder.

Statistikk viser at 81 % av de drepte og hardt skadde i perioden 2010-2012 omkom på riks- og fylkesvei, inkludert europavei. 85 % av all trafikk foregår på disse veiene. For at politiet skal kunne forebygge og avdekke lovbrudd som fører til de alvorligste trafikkulykkene er det avgjørende at polititjenesten foregår på ferdselsårene mellom byene og tettstedene. Dette vil utfordre politimestere på svært krevende avveininger og prioriteringer, dersom all polititjeneste på vei skal ivaretas av det enkelte politidistrikt.

Utvalget har på side 170 i politianalysen lagt stor vekt på lokal tilstedeværelse og at lokalkunnskap opprettholdes, spesielt for å sikre et godt arbeid innen forebygging. En eventuell overføring av UPs tjenestemenn til oppmøte på faste tjeneststeder mener vi svekker lokal tilstedeværelse og synlighet innen politiets ansvar for trafikksikkerhetsarbeidet. Tjenestelister eller tjenesteordninger og arbeidstidsbestemmelser vil kunne være begrensende faktorer for rekkevidden av trafikk-tjenesten. En slik modell vil kreve en spesiell organisering for å sikre tilstedeværelse på minst dagens nivå i forhold til hele vegnettet.

For at politiet skal kunne opprettholde kompetansen på trafikkfeltet vil det være viktig med et samlet fagmiljø på nasjonalt nivå. Kompetansen opprettholdes blant annet ved nær kontakt med samarbeidende nasjonale aktører innenfor trafikksikkerhetsarbeidet. For å kunne være i stand til å følge utviklingen i samfunnet, både nasjonalt og internasjonalt, forutsetter det kontinuitet i opplæring, søken etter ny informasjon og profesjonalisering av dagens oppgaver. Det fremstår også som en suksessfaktor for trafikksikkerhetsarbeidet at fagansvaret, herunder opplæring og videreformidling av kunnskap, kan operasjonaliseres raskt gjennom korte og få ansvarslinjer, og at det skjer en ensartet undervisning og veiledning.

Innsatsen mot tungebil, både norske og utenlandske er en viktig og krevende politioppgave og et godt eksempel på at det er nødvendig med høy kompetanse og en nasjonal strategi ved bruk av gode metoder og riktig teknologi.

Kriminalitetsbekjempelse

Kriminalitetsbekjempelse henger sammen med, og er en direkte konsekvens av, målrettet trafiksikkerhetsarbeid. Kriminelle er overrepresentert i alvorlige trafikkulykker. Analyse foretatt av UP viser at av alle gjerningsmenn i dødsulykker i 2004-2005 var hele 35 % tidligere straffet. Av gjerningsmenn som hadde utvist en klanderverdig atferd i forbindelse med ulykken (for høy fart, ruspåvirket kjøring og/eller aggressiv atferd) var hele 51 % tidligere straffet. Blant de ikke klanderverdige gjerningsmennene, var 18 % tidligere straffet. Jo mer klanderverdig atferd som var utvist i ulykken, jo større andel av gjerningsmennene var tidligere straffet. Dette viser at det er en klar sammenheng mellom trafiksikkerhetsarbeid og kriminalitetsbekjempelse.

Landeveien er en daglig arena for svært mange mennesker som beveger seg mellom byer og tettsteder. Samfunnsutviklingen går i retning av stadig større mobilitet blant befolkningen, og de aller fleste kriminelle bruker kjøretøy i sin virksomhet. Mange av dem er også svært risikovillige. Trafikktjenesten er ved sin tilstedeværelse på vegene med på å forebygge og avdekke kriminelle og mobile multikriminelle.

Mobiliteten og profesjonaliteten hos de multikriminelle er høyere enn noen gang og de utenlandske kriminelle beveger seg raskt fra et distrikt til et annet, før de returnerer til hjemlandet. De kriminelles mobilitet og hurtighet utfordrer den tradisjonelle politistrukturen. Det er avgjørende å samarbeide ut over egne distriktsgrenser for å følge gjerningsmenn som forflytter seg raskt over store områder, før de forsvinner.

UP pågriper stadig flere på veien og tar stadig flere beslag både av narkotika og annet, samtidig som antallet alvorlige ulykker reduseres og antall reaksjoner for overtredelser i trafikken øker. Antallet pågripelser etter straffeprosessloven og utlendingsloven økte fra 1038 i 2008 til 1968 i 2012. Antall narkotikabeslag har økt fra 170 i 2006 til 970 i 2012.

Beredskap

En omorganisering til færre og større politidistrikter med bl.a. en tanke om å være tilstede der befolkningen etterspør politiets tjenester, vil trolig medføre en sentralisering av politiet. For å sikre en god tilstedeværelse og responsevne er det viktig å ha tilgjengelig politi i alle deler av landet. Utvalget mener at det må etableres ordninger i form av nasjonale bistandsenheter som gir reell responsevne, også i situasjoner som krever øyeblikkelig innsats. UP fungerer i dag som en slik ekstern forsterkningsressurs ved at alle våre mannskaper er tilgjengelige og godkjent som innsatspersonell kategori 4 (IP4) eller bedre. Mannskapene har egne kjøretøy og tjenesten starter fra egen bolig, samt at kjøretøyene per i dag utstyres fortløpende med våpenskrin og gunlock. Ordningen er med på å styrke politiets hverdagsberedskap og lokal tilstedeværelse også utenfor byene, i tillegg til å være en forsterkningsressurs. Vi nevner at i NOU 2013:5 – ”Når det virkelig gjelder” - trekkes UP frem som en forsterkningsressurs.

Fremtidens særorgan

Vi støtter utvalgets anbefaling om at det vil være nødvendig å utrede særorganenes ansvar, rolle, kapasitet og struktur. Dette bør skje først etter at ny politidistriktsstruktur er besluttet, og etablert.

Selv om særorganenes struktur ikke er til behandling i denne omgang, vil vi likevel knytte noen korte kommentarer til dette. Politianalysen påpeker at UP med 9 regioner vil være organisert i flere geografiske områder enn den anbefalte nye distriktsmodellen med 6 regioner. Vi mener at nåværende distriktsstruktur i UP ikke bør tillegges stor vekt i forhold

til om UPs oppgaver og ressurser skal overføres til politidistriktene. Dagens distriktsinndeling er tilpasset og tilrettelagt i forhold til dagens 27 politidistrikter. Fra 2000 til 2011 er antall UP- distrikt redusert fra 11 til 9. I UPs prosjekt "UP mot 2020" foreligger mandat om ytterligere reduksjon og mer riktig fordeling av ressursene. POD har gitt støtte til våre forslag, men ønsker å avvente videre fremdrift inntil ny politidistriktsstruktur er etablert. UP har gjennom de siste år gjennomført, og vist vilje til nye endringer både i forhold til organisering og oppgaver. Vi mener at UP kan organiseres og tilpasses ny politidistriktsstruktur uavhengig om det blir vesentlig færre politiregioner.

Spesielt merker vi oss utvalgets anbefaling om å tillegge særorganene et nasjonalt fagansvar knyttet til egne fagområder. Utvalget peker videre på at grunnkriteriet for et særorgan bør være at det ivaretar primærfunksjonene i politiets løsning av kjerneoppgavene. Dette er først og fremst forebyggende politiarbeid og kriminalitetsbekjempelse. Deretter bør et særorgan gi bistand til politidistriktene og håndtere særlig komplekse eller nasjonale og/eller distriktsovergripende saker innenfor sitt ansvarsområde.

Pr. i dag innehar UP alle de kvalifikasjonene som utvalget mener er viktig for et fremtidig særorgan. UPs kjerneoppgaver er trafikksikkerhetsarbeid, kriminalitetsbekjempelse på vei og bistand og beredskap. I tillegg fungerer UP i dag som et nasjonalt kompetansesenter for trafikk med ansvar for fag- og metodeutvikling og opplæring, samt at vi forestår analyse- og annet kunnskapsarbeid. Eksempler på dette er påtalenettverket og redaktøransvar for trafikk i KO:DE.

UP er en svært effektiv politiorganisasjon som i løpet av de siste årene kan vise til en svært positiv resultatutvikling innen både trafikksikkerhetsarbeidet og kriminalitetsbekjempelse. Dette er resultat av kunnskapsbasert tjeneste, metodeutvikling og ny teknologi for denne type tjeneste. Blant annet kan det nevnes at UP står for ca. 90 % av de totale reaksjonene gitt av politiet for brudd på fartsbestemmelsene. I tillegg øker årlig antall reaksjoner for andre trafikkllovbrudd. Det er neppe noen tvil om at UPs avdekning av trafikkllovbrudd er et godt bidrag til fortsatt reduksjon av antall drepte og hardt skadde i trafikken.

Moderne trafikkinnsats relaterer seg i stor grad til utvikling og bruk av teknisk utstyr, kjennskap til regelverket, metodebruk og tankesett som forutsetter særlig kompetanse og opplæring. Det er vanskelig for den enkelte påtalejurist å holde seg oppdatert på alle områder, og spørsmålet bør stilles om et fremtidig særorgan med ansvar for trafikk også bør ha påtalemyndighet. Trafikkretten er et meget omfattende rettsområde, med tilhørende rettspraksis, hvor det kan være vanskelig å følge utviklingen. Helhetlig ansvar for enkelte meget alvorlige trafikksaker vil utvikle fagmiljø og kompetanse, som igjen vil komme politiet for øvrig til gode. Dette vil også være i tråd med anbefalingene fra politianalysen i forhold til hvilke roller et særorgan bør ha. Det bør også vurderes om ATK-saker skal samlokaliseres med styringen av politiets øvrige trafikkjeneste.

Avslutning

Vi støtter fullt opp om politianalysens konklusjoner og råd, og mener det er viktig å raskt få på plass en ny politidistriktsstruktur med en betydelig reduksjon i antall politidistrikt. Samtidig må politimestere gis fullmakter til å organisere eget politidistrikt med det antall driftsenheter og tjenestesteder som gir den beste polititjenesten.

Videre er det viktig at dagens polititjeneste på vei opprettholdes på dagens nivå eller styrkes, noe som blant annet innebærer at politiets tilstedeværelse på landeveiene opprettholdes eller

styrkes, og at resultatene på trafikksikkerhet og kriminalitetsbekjempelse gjør det samme. Landeveien er en viktig arena for politiet. Med den riktige kompetansen, den riktige strategien, og de riktige metodene med bruk av teknologi bidrar politiet til å redusere antall alvorlige ulykker med drepte og hardt skadde. Der har politiet en forpliktelse i nasjonal transportplan. Landeveien er dessuten en arena for kriminelle. Antall pågripelser av kriminelle, herunder mobile vinningskriminelle, øker for hvert år. Politiet på landeveien med riktig kompetanse og riktig utstyr utgjør dessuten en tilgjengelig ressurs og beredskap som lett kan flyttes med kort responstid.

UP gir politidistriktene effektiv støtte og bistand til polititjeneste på vei i dag. Politidistriktene slipper den krevende prioriteringen det er å ivareta tilstedeværelse på hovedveinettet og landeveien, og kan konsentrere ressursene mer målrettet på andre oppgaver. Det er selvsagt mulig å tilbakeføre UPs operative ressurser til politidistriktene, som da også må ta mange av de oppgavene som UP i dag innehar. Det gir en liten ressursgevinst til store politidistrikt, men kan føre til betydelig reduksjon i politiets tilstedeværelse på landeveien, med de konsekvenser det kan føre med seg.

Med hilsen

Runar Karlsen